

Araştırma Makalesi • Research Article

Turizm Lisans Öğrencilerinin Motivasyonları, Algılanan Eğitim Kalitesi ve Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma

Understanding the Motivation of Tourism Undergraduate Students, Perceived Quality of Education and Their Intentions to Pursue Post-Graduate Education

Onur Cüneyt Kahraman*, Derya Demirdelen Alrawadieh**

Öz: Turizm sektörünün yerel ve uluslararası anlamdaki hızlı büyümesine paralel olarak sektörde nitelikli işgücü ihtiyacında da artış yaşanmaktadır. Bu artışla birlikte turizm eğitimi ve eğitim kalitesi algısı da oldukça önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, turizmde lisans eğitimi gören öğrencilerin turizm bölümünü seçme motivasyonları, algılanan eğitim kalitesi ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve algılanan eğitim kalitesiyle lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişkinin cinsiyete ve lise mezuniyetine göre değişip değişmediğini ölçebilmektir. Bu amaçla, turizmde lisans eğitimi gören öğrencilerden ankete dayalı veri toplanmıştır (Etik Kurul Raporu: İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı'ndan alınmıştır (2020/155)). Bulgulara göre, motivasyonun iki boyutu olan alanın çekiciliği ve uluslararası deneyimle algılanan eğitim kalitesi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunurken; algılanan eğitim kalitesiyle lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasında da pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırma bulguları algılanan eğitim kalitesiyle lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişkide cinsiyetin öğrenciler arasında bir farklılığa yol açtığını doğrulasa da lise mezuniyetinin etkisini doğrulayamamaktadır. Sonuç olarak, bölüm seçme motivasyonunun algılanan eğitim kalitesine ve algılanan eğitim kalitesinin de lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri doğrultusunda, çalışmanın özellikle üniversitelere, Yükseköğretim Kurumuna ve sektör paydaşlarına çeşitli öneriler geliştirmesi ve önerilen kapsamlı model ile alan yazına teorik katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölüm Seçme Motivasyonu, Algılanan Eğitim Kalitesi, Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilim, Turizmde Lisans Eğitimi

Abstract: With the rapid growth of the tourism sector both nationally and internationally, the need for qualified labor in this sector is increasing. This also raises the need to examine students' perceptions of tourism education and their perceptions of quality education. The aim of this research is to examine the relationship between the

* Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü

ORCID: 0000-0001-7773-8757, onurcuneytkahraman@ibu.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Topkapı Üniversitesi, Plato Meslek Yüksekokulu, Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri

ORCID: 0000-0002-7554-2256, deryademirdelen@ayvansaray.edu.tr (Sorumlu yazar)

Cite as/ Atıf: Kahraman, O. C., & Demirdelen Alrawadieh, D. (2022). Turizm lisans öğrencilerinin motivasyonları, algılanan eğitim kalitesi ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri üzerine bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 101-117. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.972893>

Received/Geliş: 18 July/ Temmuz 2021

Accepted/Kabul: 04 December/ Aralık 2021

Published/Yayın: 30 April/ Nisan 2022

study motivation of tourism undergraduate students, perceived education quality, and the intention to pursue post-graduate degree. For this purpose, survey-based data were collected from tourism undergraduate students. According to the findings, there is a positive and significant relationship between the two dimensions of motivation; the attractiveness of the field and international experience, and perceived education quality. There is also a positive and significant relationship between the perceived quality of education and the intention to pursue a post-graduate degree in tourism. The findings also confirm that the relationship between perceived quality of education and intention to pursue post-graduate education may differ based on gender but not based on whether students were graduated from tourism high school or not. The study proposes various suggestions especially to universities, higher education institutions and sector stakeholders.

Keywords: Study Motivations, Perceived Quality of Education, Intentions to Pursue Post-Graduate Degree, Undergraduate Education in Tourism

1. Giriş

Turizmin insan odaklı bir hizmet sektörü olması nedeniyle sektörde faaliyet gösteren işletmelerin nitelikli personel ihtiyacı gitgide artmaktadır (Unguren ve Huseyinli, 2020). Bu ihtiyaca yanıt verilmesinde, turizm eğitimi veren kuruluşların önemli bir rol üstlendiği açıktır. Bu kuruluşlarca verilen eğitimin kalitesi, öğrencilerin gelecekteki eğilimlerini etkileyebileceği için algılanan eğitim kalitesini etkileyen faktörleri anlamak oldukça önemlidir. Öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesini ölçerek ve çeşitli olgularla ilişkilendirerek birçok çalışma yapılmıştır (Calvo-Poral vd., 2013; Latif, 2019). Ayrıca, öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik bakış açılarının da öğrencilerin geleceğe yönelik bakış açılarını etkileyebileceği konusunda az olsa da çalışmalar bulunmaktadır. Öğrencilerin geleceğe yönelik davranışlarının öğrenilmesi ve algıladıkları eğitim kalitesinin öğrenilerek bu kalitenin geliştirilebilmesi adına algılanan eğitim kalitesinin öğrenilmesi önem arz etmektedir (Nadiri, 2009; Ma vd., 2016). Ancak, öğrencilerin turizmi seçme motivasyonları, algılanan eğitim kalitesi ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimler açısından kapsamlı bir model ele alınmamıştır.

Bu çalışma turizm öğrencilerinin turizm eğitimi seçme motivasyonları, algılanan eğitim kalitesi ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri ele alınarak turizm eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara birçok yönden katkı sağlamaktadır. Öncelikle, mevcut çalışmalar (Ahmed vd., 2010; Annamdevula ve Bellamkonda, 2016) eğitim kalitesinin motivasyon üzerindeki etkisini ele almasına rağmen, eğitim motivasyonunun boyutlarının algılanan eğitim kalitesine olan etkisi ile ilgili oldukça sınırlı bilgi bulunmaktadır. Buna ek olarak, öğrencilerin turizm eğitimine katılma nedenlerinin gelecekte yapacakları davranışları hangi ölçüde etkileyebileceğini anlamak hem yükseköğretim kuruluşları hem de sektörde faaliyet gösteren turizm işletmeleri açısından önem az etmektedir.

Çalışma mevcut alan yazına katkı sağlayabileceği gibi, lisans düzeyinde turizm ve turizm altındaki dallarda eğitim veren üniversite ve yüksekokulları için de önemli tavsiyelerde bulunmaktadır. Çalışmanın bulguları ışığında, turizm eğitimine katılan veya katılabilecek öğrencilerin motivasyonlarını ve bu motivasyonların öğrencilerin algılarını ve gelecekteki davranışlarına olan etkisini kavrayabilmek turizm endüstrisindeki paydaşlara da (örn. istihdam sağlayan işletmeler) önemli bilgiler sağlamaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Turizm Eğitimi Seçme Motivasyonu

Turizm alanında lisans eğitimi veren fakültelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Kim vd., 2007; Lee vd., 2008; Lee vd., 2010). Bunun nedenlerinden biri, dünyada turizm faaliyetine katılan insanların sayısının gün geçtikçe artması ve turizm endüstrisinde yaşanan gelişmelerdir. Dolayısıyla turizm endüstrisinde faaliyet gösteren işletmelerin nitelikli personel arayışının devam ettiği görülmektedir (Kuslivan ve Kuslivan, 2000; Unguren ve Huseyinli, 2020). Bu arayışın ise turizm eğitimi veren programlar tarafından doldurulabileceği söylenebilir.

Eğitim alanında yapılan birçok çalışmayı yönlendiren teorilerden biri, öz belirleme teorisidir (Deci ve Ryan, 1985). Bu teoriye göre; içsel ve dışsal motivasyon arasında farklılık bulunmaktadır. İçsel motivasyon, bir şeyin doğası gereği ilginç veya zevkli olduğu için yapılmasıyken, dışsal motivasyon ise

bir iş sonucunda önemli bir kazanım olabileceği için yapmayı ifade etmektedir. Bu noktada eğitim açısından içsel ve dışsal motivasyon oldukça önemlidir. Bu açıdan öğrencilerin turizm alanında eğitim görmeyi seçmelerinde yatan temel nedenlerin içsel ve dışsal motivasyonlardan etkilendiği söylenebilir (Ryan ve Deci, 2000; Choi ve Kim, 2013). Farklı alanlarda öğrencilerin eğitim motivasyonu ile ilgili olarak birçok çalışma gerçekleştirilmiştir (Bavlı, 2009; Korkut-Owen vd., 2012; Karateke, 2020). Ancak turizm öğrencilerinin turizmde eğitim motivasyonu ile ilgili bilgilerinin kısıtlı olduğu görülmektedir (Kim vd., 2007; Lee vd., 2010). Öğrencilerin turizm lisans programlarını seçmesindeki nedenlerin, gelecekte yapacakları davranışlara da etki edecek olması nedeniyle, turizm alanında eğitim görme motivasyonunun öğrenilmesi oldukça önemlidir.

2.2. Turizm Öğrencilerinin Algıladıkları Eğitim Kalitesi

Kalite kavramı, somut bir ürün üreten işletmeler adına kolay tanımlanabilse de hizmet sektöründe bu kavramı tanımlamak daha zordur (Annamdevula ve Bellamkonda, 2016). Bunun altında yatan neden şüphesiz, kalite algısını ortaya koyan deneyimlerin kişiye özel ve soyut olmasından kaynaklanmaktadır (De Freitas Coelho vd., 2018). Turizm de hizmet sektörleri arasında yer alan en önemli sektörlerden biridir. Turizm sektörünün gelişebilmesi ve sürdürülebilir şekilde devam edebilmesi için altyapı, üstyapı, tesis, teknolojik ve fiziksel yatırımların yanında, çalışanlar ve müşteriler arasındaki yüz yüze etkileşime bağlı olarak insan kaynağına yönelik yatırımların da yapılması oldukça önemlidir (Köşker ve Unur, 2017; Madera vd., 2017).

İnsan kaynaklarının yetişmesi ve onların kaliteli bir şekilde iş hayatına atılmasında önemli etkenlerden biri yükseköğretimdir (Dlačić vd., 2014). Yükseköğretim kurumlarında verilen eğitim ile birlikte sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınma artırılabileceği gibi, vatandaşların etik algılamalarına pozitif bir etki sağlayarak ülkelerin kalkınmasında da hayati bir rol oynamaktadır (Annamdevula ve Bellamkonda, 2016). Bu açıdan turizm işletmelerine nitelikli işgören sağlamak adına turizm eğitimi veren üniversiteler oldukça önemli bir konumdadır (Yazıt ve Demirdelen Alrawadieh, 2021). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin aldıkları eğitim kalitesi ve algıladıkları eğitim kalitesinin gelecek davranışları üzerinde önemli bir etki bırakacağı düşünülmektedir (Mahfud vd., 2019). Yükseköğretim kurumları açısından kalifiye mezun yetiştirmenin yanında öğrencilerin eğitim kalitesi algılarının bilinmesi sayesinde rekabetçi bir ortam da oluşturulabilir (Calvo-Porrall vd., 2013).

Alan yazında öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesi ile ilgili olarak birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Hizmet kalitesine ölçebilmek adına birçok farklı alanda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özellikle Parasuraman ve arkadaşları (1985) tarafından oluşturulan SERVQUAL ölçeğinden yararlanılarak birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Buradan yola çıkarak hizmet performansını ölçmeye yönelik ölçeklerin geliştirildiği ve yükseköğretim kurumlarında verilen eğitim kalitesini ölçebilmek adına çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiği görülmektedir (Parasuraman vd., 1985; Cronin ve Taylor, 1992; Abdullah, 2006; Annamdevula ve Bellamkonda, 2016). Bununla birlikte öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesinin ölçen ve farklı değişkenler arasında ilişkiyi ölçen farklı çalışmalar da gerçekleştirilmiştir (Chuang ve Dellman-Jenkins, 2010; Calvo-Poral vd., 2013; Latif, 2019).

2.3. Turizm Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilimleri

Turizm sektörüne kalifiye eleman yetiştirebilmek adına turizm meslek liseleri eğitim verirken, bu sektörde üst düzey yönetici olarak çalışabilecek personelin yetiştirilmesi adına lisans düzeyinde yükseköğretim ve fakülteler eğitim vermektedir (Akoğlan Kozak, 2009; Üzümcü vd., 2015). Turizm endüstrisi emek-yoğun bir endüstri olması nedeniyle (Chang vd., 2020), eğitilmiş ve nitelikli işgücü organizasyonel başarıya katkıda bulunduğundan bu meslek açısından oldukça önemlidir (Ashton, 2018; Griffin, 2020). Mesleki eğitim alan kişilerin aldıkları eğitim doğrultusunda turizm sektöründe istihdam edilmesi, sektöre ilişkin kalitenin artmasına ve nitelikli iş gücünün etkin kullanılmasına yardımcı olmaktadır (Çatı ve Bilgin, 2013). Turizm eğitimi açısından eğitim veren fakültelerin sayısında artış olsa da turizm endüstrisinde hâlâ eğitilmiş ve kalifiye eleman arayışının devam ettiği söylenebilir (Kusluvan ve Kusluvan, 2000).

Turizm öğrencilerinin kariyerlerine yönelik eğilimleri ve turizm endüstrisinde çalışma isteklerine yönelik olarak alan yazında birçok çalışmaya rastlanmaktadır (Kusluvan ve Kusluvan, 2000; Baltacı vd., 2012; Üzümcü vd., 2015). Yapılan bu çalışmaların birçoğunda öğrencilerin turizm endüstrisinde çalışma isteğinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durumun temel nedenleri arasında ise turizm endüstrisinin uzun çalışma saatleri, stresli çalışma ortamı, mevsimsel çalışma, düşük ücretler ve yüksek işgören devir hızı gibi kendine özgü özelliklerinin bulunması yer almaktadır (Jiang ve Tribe, 2009; Walsh vd., 2015; Eren ve Aydın, 2020). Turizm endüstrisinin sahip olduğu kendine has özelliklerin yanında bireysel faktörlerin de öğrencilerin kariyer seçiminde etkisi bulunmaktadır (Chuang and Dellman-Jenkins, 2010; Robinson vd., 2016). Bununla beraber, turizm öğrencilerinin sektöre yönelik bakış açılarının da öğrencilerin geleceğe yönelik bakış açılarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda Ulama ve arkadaşları (2015), öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik bakış açılarında; cazibe unsurlarının, olumlu özelliklerin, olumsuz özelliklerin, bireysel niteliklerin, çalışma koşullarının ve hareketliliğin etkili olduğunu belirtmektedir. Yapılan çalışmalar öğrencilerin turizm endüstrisinde çalışma isteğiyle alakalı detaylı bilgiler sunsa da öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik eğilimlerinin nelerden etkilendiği ile alakalı yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu görülmektedir.

2.4. Araştırma Hipotezleri ve Modeli

Turizm öğrencilerinin turizm eğitimini seçme motivasyonları ile ilgili birçok çalışmanın gerçekleştirildiği görülmektedir (O'Mahony vd., 2001; Kim vd., 2007; Lee vd., 2008; Lee vd., 2010; Alrawadieh ve Alrawadieh, 2015; Gürdoğan, 2016). O'Mahony ve arkadaşları (2001), turizm öğrencilerinin turizm lisans programlarını seçmelerindeki temel motivasyonlarını incelemiştir. Öğrencilerin konaklama işletmeciliği bölümünü seçmelerinde kişisel gözlemlerin, daha önceki çalışmaları sonucunda oluşan tecrübenin, konaklama işletmelerine dair yayınlanan medya raporlarının ve konaklama endüstrisinde çalışan insanlardan aldıkları görüşlerin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kim ve arkadaşları (2007); Çinli, Tayvanlı ve Koreli lisans ve yüksek lisans öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada farklı milletlerden olan öğrencilerin turizm programlarını seçme motivasyonlarını karşılaştırmıştır. Bu çalışma sonucunda lisans öğrencilerinin motivasyonlarının iş olanakları, işle ilgili uygulamaya olan ilgi, eğitsel başarı, çekicilik, yabancı ülkelere ilgi ve öğrenim kolaylığı boyutlarında yoğunlaştığı belirtilmektedir. Lee ve arkadaşlarının (2008) Hong Kong'da turizm programında eğitim gören lisans öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada; kendini gerçekleştirme, iş olanakları, alanın çekiciliği, öğrenim kolaylığı ve eğitsel başarı boyutlarının öğrencilerin turizm programlarını seçmedeki motivasyonları olduğu belirtilmiştir. Diğer bir çalışmada öğrencilerin turizm alanını seçmedeki temel motivasyonlarının; kendini gerçekleştirme, iş olanakları, alanın çekiciliği, yurtdışı deneyimi, dış etmenler ve öğrenme kolaylığı olduğu belirtilmiştir (Lee vd., 2010). Bununla beraber öğrencilerin kişisel özelliklerinin, üniversite tercihinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı belirtilmektedir (Gürdoğan, 2016). Yapılan bu çalışmalarda eğitim motivasyonunun ne gibi faktörlerden oluştuğu veya turizm eğitimini seçme motivasyonlarının ne gibi faktörlerden etkilendiği incelenmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesinin öğrenci motivasyonuna olan etkisine ilişkin çalışmalar, ilgili literatürde bulunmaktadır. Akademik performansın eğitim kalitesi, eğitim ortamı, öğrenci motivasyonu gibi faktörlerden etkilendiği görülmektedir (Covington, 2000; Subrahmanyam, 2017). Bununla beraber, eğitim kalitesinin motivasyona etki ettiğine ilişkin birçok çalışma bulunmaktadır (Ahmed vd., 2010; Annamdevula ve Bellamkonda, 2016). Ancak eğitim motivasyonunun boyutlarının, algılanan eğitim kalitesine olan etkisi net olarak bilinmemektedir. Bu nedenle oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₁: Kendini gerçekleştirme, algılanan eğitim kalitesini etkilemektedir.

H₂: Çalışma olanağı, algılanan eğitim kalitesini etkilemektedir.

H₃: Alanın çekiciliği, algılanan eğitim kalitesini etkilemektedir.

H₄: Uluslararası deneyim, algılanan eğitim kalitesini etkilemektedir.

Öğrencilerin geleceğe yönelik davranışlarının öğrenilmesi ve algıladıkları eğitim kalitesinin öğrenilerek bu kalitenin geliştirilebilmesi adına, algılanan eğitim kalitesinin öğrenilmesi elzemdir

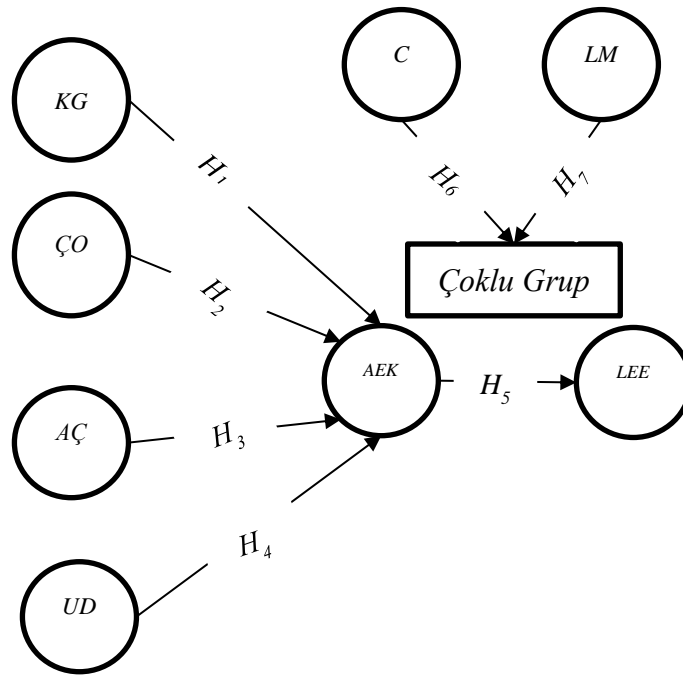
(Nadiri, 2009; Ma vd., 2016). Turizm öğrencilerinin algıladıkları eğitim kalitesi ile ilgili olarak Mahfud ve arkadaşlarının (2019) yaptığı çalışmada, gastronomi ve mutfak sanatları programında eğitim gören öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesinin, kariyer eğilimlerini etkilediği belirtilmiştir. Sultan ve Wong (2013) ve Ali ve arkadaşları (2016) lise öğrencilerinin algıladıkları eğitim kalitesinin, dolaylı olarak geleceğe yönelik eğilimi etkilediğini belirtmektedir. Bununla beraber, algılanan kariyer kalitesinin memnuniyeti, program imajını ve geleceğe yönelik eğilimi etkilediğine dair birçok çalışma gerçekleştirilmiştir (Mahfud vd., 2019; Sultan ve Wong, 2013). Jiang ve Tribe (2009), eğitimsel faktörlerin turizm öğrencilerinin geleceğe yönelik eğilimlerinin etkileyebileceğini belirtmektedir. Turizm öğrencilerinin geleceğe yönelik eğilimleri ile ilgili birçok çalışma gerçekleştirilmiş olsa da, öğrencilerin lisansüstü eğitime katılımlarına yönelik eğilimleri hakkında çalışmalar sınırlıdır (Jepsen ve Neumann, 2010). Bu kapsamda oluşturulan hipotez aşağıdaki gibidir:

H₅: Algılanan eğitim kalitesi, lisansüstü eğitime yönelik eğilimi pozitif yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin turizm eğitimini seçme motivasyonları, algıladıkları eğitim kalitesi ve geleceğe yönelik eğilimleri çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir (Akoğlan-Kozak ve Kızırmak, 2001; Ayık vd., 2007; Baltacı vd., 2012; Korkut-Owen vd., 2012; İstanbullu-Dinçer vd., 2013; Türker vd., 2016; Aktaş, 2017). Ancak, cinsiyet ve turizm öğrencilerinin lise mezuniyet durumlarının belirtilen değişkenleri etkileyebileceğine ilişkin herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu kapsamda oluşturulan hipotezler aşağıdadır:

H₆: Algılanan eğitim kalitesi ile lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişki cinsiyete göre değişmektedir.

H₇: Algılanan eğitim kalitesi ile lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişki lise mezuniyetine göre değişmektedir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

KG: Kendini Gerçekleştirme; ÇO: Çalışma Olanakları; AÇ: Alanın Çekiciliği; UD: Uluslararası Deneyim; AEK: Algılanan Eğitim Kalitesi; LEE: Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilim; C: Cinsiyet; LM: Lise Mezuniyeti.

3. Yöntem

3.1. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda, turizmde lisans eğitimi gören öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını, algıladıkları eğitim kalitesini ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimlerini ölçebilmek adına nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup bir anket formu oluşturulmuştur. Bu kapsamda hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, bölümü gibi demografik ve tanımlayıcı ifadeler yer almaktadır. İkinci bölümde ise çalışma kapsamında araştırılan değişkenler yer almaktadır. Öğrenme motivasyonunu ölçebilmek adına Lee ve arkadaşları (2010) tarafından oluşturulmuş 20 ifadeli öğrenme motivasyonu ölçeğinden yararlanılmıştır. Kendini gerçekleştirme boyutu, çalışma olanağı boyutu, alanın çekiciliği boyutu, uluslararası deneyim boyutu, dışsal etmenler boyutu ve öğrenme kolaylığı boyutunun yer aldığı ölçeğin güvenilirlik derecesi 0,61 ve 0,91 arasında değişim göstermektedir. Algılanan eğitim kalitesini ölçebilmek adına Annamdevula ve Bellamkonda (2016) çalışmasında kullanılan eğitim ve akademik faaliyetler boyutlarında yer alan 15 ifade kullanılmıştır. Eğitim ve akademik faaliyetlerin yer aldığı algılanan eğitim kalitesi ölçeğinin boyutlarının güvenilirlik derecesi 0,65 ve 0,86 arasında değişim göstermektedir. Lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri ölçebilmek adına Jepsen ve Neumann (2010) tarafından oluşturulan üç önermeli ölçekten yararlanılmıştır. Lisansüstü eğitime yönelik eğilim ölçeğinde kullanılan ifadelerin güvenilirlik derecesi ise 0,86'dır. Söz konusu derecelere göre, ölçeklerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Hair, 2017; Ali vd., 2018). Son olarak, araştırma kapsamında kullanılan tüm değişkenlerde 5'li Likert tipi ölçek kullanılarak veriler toplanmıştır (1-Kesinlikle Katılmıyorum - 5 Kesinlikle Katılıyorum).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'de turizm alanında lisans eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye'de toplam 4,5 milyon lisans öğrenci bulunduğu bilirse de turizm alanında lisans eğitimi gören öğrencilerin sayısı net olarak bilinmemektedir (YÖK, 2021). Ancak yaklaşık olarak 100 bin öğrencinin turizm alanında lisans eğitimi yaptığı bilinmektedir (Kahraman ve Demirdelen Alrawadieh, 2021). Araştırma kapsamında zaman ve finansal kısıtlar nedeniyle verileri toplayabilmek adına kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Verileri toplayabilmek adına, çevrimiçi bir anket formu oluşturulmuş ve bu formun linki Türkiye'de bulunan turizm öğrencilerine online olarak ulaştırılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan anket ile ilgili olarak etik kurul raporu İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı'ndan alınmıştır (2020/155).

Verilerin toplanmasından önce, ölçekteki maddelerin anlaşılabilirliğini sağlayabilmek adına alanında uzman üç akademisyenin görüşü alınmıştır. Geri dönüşler doğrultusunda anket üzerinde herhangi bir değişiklik gerçekleştirilmemiştir. Araştırma verileri, Ekim 2020 – Şubat 2021 tarihleri arasında toplanmış olup, veri toplama süreci tamamlandığında 379 anketin analize uygun olduğu belirlenmiştir. Memon ve arkadaşları (2020), 160 ile 300 anketin uygun ve güvenilir bir yapısal eşitlik analizi yapılabilmesi için yeterli olduğunu belirtirken; Kline (2005) de benzer olarak 200 ve üzeri oluşan örneklem büyüklüğüne ifade etmektedir.

Öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, okudukları bölüm, sınıfları, üniversiteyi tercih sıraları gibi demografik bilgilerini ortaya koyabilmek adına bu değişkenlere ilişkin frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. İlgili bulgular Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Verileri

Yaş	Frekans (n)	%	Okunulan Bölüm	Frekans (n)	%
18-20 yaş	187	49,3	Turizm	119	31,4
21-23 yaş	155	40,9	İşletmeciliği Gastronomi ve Mutfak Sanatları	149	39,3

	Frekans (n)	%	Tercih Sırası	Frekans (n)	%
24 ve üzeri yaş	37	9,8	Turist Rehberliği	111	29,3
Cinsiyet					
Kadın	231	60,9	1. Tercih	145	38,3
Erkek	148	39,1	2-3. Tercih	87	23,0
Lise Mezuniyeti					
Turizm Alanı	101	26,6	4 ve üzeri tercih	147	38,8
Turizm Alanı Dışı	278	73,4	1. Sınıf	66	17,4
Staj Durumu					
Yapıldı	79	20,8	2. Sınıf	164	43,3
Yapılmadı	300	79,2	3. Sınıf	47	12,4
			4. Sınıf	102	26,9

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun 18-20 yaş ve 21-23 yaş aralığında olduğu ve çoğunluğunun kadın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun turizm alanı dışından mezun oldukları ve yine çoğunluğunun stajlarını gerçekleştirmedikleri görülmektedir. Bununla beraber öğrencilerin okudukları bölümler incelendiğinde, 149 kişinin Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümünde olduğu, 119 kişinin Turizm İşletmeciliği bölümünde olduğu ve 111 kişininse Turist Rehberliği bölümünde eğitim gördüğü görülmektedir. Bu bölümlerde okuyan öğrencilerin sınıflarına ilişkin dağılım incelendiğinde çoğunlukla 2. sınıfta eğitim gören öğrencilerin katılım gösterdiği söylenebilir.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezlerin analizinde, kısmi olmayan en küçük kareler (PLS) yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. PLS yöntemi; hem büyük hem de küçük veri setlerinin analizinde kullanılmakla beraber, normal dağılımı sağlamayan verilerin analizinde de kullanılabilir (Hair vd., 2017). Araştırma modelini test edebilmek adına, öncelikle ölçüm modeli oluşturulmuş ve sonraki aşamada yapısal model test edilmiştir. Araştırma hipotezlerini test edebilmek adına, yol analizi ve çoklu grup analizi tekniği uygulanmıştır.

4. Bulgular

4.1. Ölçüm Modeli

Araştırma kapsamında oluşturulan yapısal modeli test edebilmek adına, öncelikle ölçüm modeli oluşturulmuştur. Ölçüm modelinin değerlendirilmesi aşamasında ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilikleri incelenmiştir. Bu doğrultuda, yakınsak ve ayırt edici geçerlilikler incelenmiştir. Yakınsak geçerliliği test edebilmek için faktör yükleri, AVE ve CR değerleri incelenmiştir (Hair vd., 2017). Bu noktada faktör yüklerinin 0,6 ve üzeri değerlerde olması gerekmektedir. Ayrıca, CR (Composite Reliability) değerlerinin 0,7 değerinin üzerinde olması gerekmektedir (Hair vd., 2017). Bununla birlikte, AVE (Average Variance Explained) değerlerinin 0,5 değerinden büyük olması beklenmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Eğitim motivasyonu ölçeğinde yer alan ifadelerden 17, 18, 19 ve 20. ifadeler ve bununla beraber algılanan eğitim kalitesi ölçeğinde yer alan 10, 11, 12, 13, 14 ve 15. ifadeler, faktör yüklerinin 0,60'ın altında olması ve CR değerlerini düşürmesinden ötürü analizden ve araştırmanın teorik modelinden çıkarılmıştır. Bu nedenle, eğitim motivasyonu boyutlarından dışsal etmenler ve öğrenme kolaylığı boyutları modelde yer almamaktadır. Tablo 2 incelendiğinde, ifadelerin faktör yükleri, AVE, CR ve Cronbach's Alpha (güvenilirlik) değerlerinin belirtilen kriterler aralığında olduğu görülmektedir. Bu nedenle, modelin yakınsak geçerliliği sağladığı görülmektedir.

Tablo 2: Ölçüm Modeli

Olgu	λ	t- değeri	(α)	rho_A	CR	AVE
Kendini Gerçekleştirme			0,833	0,857	0,877	0,590
Turizm endüstrisinin kariyerim açısından kişisel hedeflerimi karşılayacağını düşünüyorum.	0,809	23,126				
Sahip olduğum yeteneklerin turizm endüstrisinin taleplerini ve gerekliliklerini karşıladığını düşünüyorum.	0,735	14,455				
Bu alanda diğer alanlara göre daha çok çalışmak istiyorum.	0,853	19,669				
Bu alanda diğer alanlara göre daha fazla ilgi alanına sahibim.	0,690	7,999				
Bu alanda insanlara hizmet etmekten hoşlanırım.	0,741	12,432				
Çalışma Olanığı			0,860	0,864	0,905	0,704
Mezun olduktan sonra istihdam oranının yüksek olduğuna inanıyorum.	0,817	27,492				
Bu alanın büyüyen bir potansiyeli olduğuna inanıyorum.	0,832	27,017				
Bu alanda birçok iş fırsatının olduğuna inanıyorum.	0,901	57,051				
Diğer alanlarla karşılaştırıldığında bu alanda yükselme imkânı daha fazladır.	0,804	29,946				
Alanın Çekiciliği			0,768	0,766	0,852	0,592
Bu alanda çalışmak bana cazip gelmektedir.	0,783	23,416				
Bu alanda maaşın yüksek olduğunu düşünüyorum.	0,738	21,869				
Filmlerde veya TV'de gösterilen turizm ile ilgili sahneler veya resimler ilgi çekici görünüyor.	0,707	14,685				
Bu alandaki meslek dalları bana çekici görünüyor	0,842	25,046				
Uluslararası Deneyim			0,607	0,608	0,793	0,560
Yabancı dil öğrenmeyi seviyorum.	0,712	9,001				
Diğer alanlar ile kıyaslandığında bu alanda yabancı kültürleri öğrenmek daha kolay.	0,773	13,668				
Mezun olduktan sonra yabancı ülkelere seyahat etmek ve çalışmak için birçok fırsatım olabilir.	0,759	12,006				
Algılanan Eğitim Kalitesi			0,894	0,897	0,914	0,543
Öğretim üyeleri duyarlı ve erişilebilirdir.	0,759	24,180				
Ders içerikleri öğrencilerin bilgilerini geliştirmektedir.	0,749	19,608				
Öğretim üyeleri etkili öğretim teknikleri kullanmaktadırlar.	0,828	39,332				
Öğretim üyeleri müfredata kesinlikle uyuyor.	0,718	17,331				
Öğretim üyeleri öğrenci performanslarını sürekli olarak ölçmektedirler.	0,800	33,785				
Bölüm yeterli akademik kadroya sahiptir.	0,701	20,396				
Öğretim üyeleri tüm öğrencilere eşit davranır.	0,706	21,331				
Daha iyi eğitim sunmak için öğrencilerden geri bildirim toplanmaktadır.	0,701	18,175				
Sınıflar öğrenimi destekleyecek araçlar ile donatılmıştır.	0,652	19,012				
Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilim			0,937	0,937	0,960	0,888
Gelecekte turizm ile ilgili lisansüstü eğitim yapacağım	0,946	39,259				
Gelecekte turizm ile ilgili yüksek lisans yapmayı planlıyorum.	0,961	47,324				
Gelecekte turizm ile ilgili doktora yapmayı planlıyorum.	0,7920	29,669				

Araştırma kapsamında değişkenlerin ayırt edici geçerliliklerini incelemek adına, korelasyonların HTMT (Heterotrait-Monotrait) oranlarına bakılmıştır. Bu noktada HTMT oranlarının incelenmesi ayırt edici geçerliliği değerlendirebilmek için yeterli bir yöntem olarak görülmektedir (Ali vd., 2018). Ayırt edici geçerliliği sağlayabilmek adına HTMT oranlarının 0,85 oranından düşük olması beklenmektedir (Henseler vd., 2015). Tablo 3'teki veriler incelendiğinde bütün değişkenlerin korelasyonlarının 0,85 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle modelin ayırt edici geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir.

Tablo 3: Ayırt Edici Geçerlilik Değerleri (HTMT Değerleri)

	1	2	3	4	5	6
Alanın Çekiciliği						
Algılanan Eğitim Kalitesi	0,479					
Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilim	0,409	0,235				
Kendini Gerçekleştirme	0,838	0,299	0,315			
Uluslararası Tecrübe	0,613	0,480	0,263	0,478		
Çalışma Olanağı	0,780	0,347	0,328	0,610	0,572	

4.2. Yapısal Model Analizi

Ölçüm modeli analiz edildikten sonra, yapısal modeli analiz edebilmek adına 5000 bootstrap yöntemi kullanılmıştır. Yapısal modelin analizi sonucunda test edilen hipotezlerden H_1 ve H_2 kabul edilmemiştir. Sonuçlar doğrultusunda eğitim motivasyonu boyutlarından olan alanın çekiciliği, algılanan eğitim kalitesini pozitif etkilemektedir ($\beta = 0,283$, $p < 0,01$). Diğer bir sonuca göre uluslararası deneyim boyutu, algılanan eğitim kalitesini pozitif yönde etkilemektedir ($\beta = 0,277$, $p < 0,01$). Son olarak algılanan eğitim kalitesinin öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik eğilimlerini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır ($\beta = 0,220$, $p < 0,01$). Bu nedenle; H_3 , H_4 ve H_5 hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 4: Hipotez Testleri

No	Hipotezler	β değeri	t-değeri	p değeri	Karar
H_1	Kendini Gerçekleştirme → Algılanan Eğitim Kalitesi	0,011	0,061	0,951	Kabul edilmedi
H_2	Çalışma Olanağı → Algılanan Eğitim Kalitesi	0,033	0,477	0,633	Kabul edilmedi
H_3	Alanın Çekiciliği → Algılanan Eğitim Kalitesi	0,283	3,818	0,000	Kabul edildi
H_4	Uluslararası Deneyim → Algılanan Eğitim Kalitesi	0,277	3,813	0,000	Kabul edildi
H_5	Algılanan Eğitim Kalitesi → Lisansüstü Eğitime Yönelik Eğilim	0,220	3,772	0,000	Kabul edildi

4.3. Çoklu Grup Analizi

Araştırma kapsamında önerilen modelin cinsiyet ve lise mezuniyet durumuna göre farklılık gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda, çoklu grup analizi (Multi-Group Analysis) kullanılmıştır. Kısmi en küçük kareler yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM) kullanılarak uygulanan

çoklu grup analizi (MGA) veya gruplar arası analizi, gruba özgü parametre tahminlerinde önemli farklılıklar olup olmadığını belirlemek için önceden tanımlanmış veri gruplarını test etmeye yardımcı olmaktadır (Hair vd., 2017; Matthews, 2017). Bu analiz yöntemi ile cinsiyet ve lise mezuniyeti değişkenlerinin model üzerinde bir gücünün ve etkisinin olup olmadığı değerlendirilebilmektedir. Tablo 5 incelendiğinde, cinsiyet değişkenininin 148 erkek ve 231 kadın şeklinde ayrıldığı; lise mezuniyeti durumunun ise, 101 turizm alanı ve 278 turizm alanı dışı şeklinde ayrıldığı görülmektedir. Tablodaki sonuçlar incelendiğinde, cinsiyet değişkeninde yer alan erkek ve kadın katılımcıların, çoklu grup analizinde değişkenler arasında bir farklılığa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer ifadeyle, algılanan eğitim kalitesi ile geleceğe yönelik eğilim arasındaki ilişki, cinsiyete göre değişim göstermektedir. Lise mezuniyeti değişkeni incelendiğinde, turizm alanından mezun olan ve turizm alanı dışından mezun olan öğrencilerin de çoklu grup analizinde değişkenler arasında bir farklılığa yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer ifadeyle, algılanan eğitim kalitesi ile geleceğe yönelik eğilim arasındaki ilişki lise mezuniyetine göre değişmemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda H_6 kabul edilmiş ve H_7 kabul edilmemiştir.

Tablo 5: Çoklu Grup Analizi Sonuçları

	Erkek N= 148		Kadın N= 231		Fark	
	β değeri	p değeri	β değeri	p değeri	β değeri	p değeri
AEK → LEE	0,370	0,000	0,122	0,176	0,252	0,024
	Turizm Alanı N= 101		Turizm Alanı Dışı N= 278		Fark	
	β değeri	p değeri	β değeri	p değeri	β değeri	p değeri
AEK → LEE	0,276	0,016	0,225	0,001	0,044	0,712

5. Sonuç

Önceki çalışmalar, turizm eğitimi seçme motivasyonu (Kim vd., 2007), algılanan eğitim kalitesi (Calvo-Poral vd., 2013) ve lisansüstü eğitime yönelik eğilim üzerine (Jepsen ve Neumann, 2010) odaklansa da, tüm bu değişkenlerin kapsamlı bir model içerisinde ele alınması oldukça önemli görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, Türkiye’de turizm lisans eğitimi gören öğrencilerinden alınan verilerle, öğrencilerin turizm eğitimi seçme motivasyonları, algılanan eğitim kalitesi ve lisansüstü eğitime yönelik eğilimleri arasındaki ilişki üzerine bir model önerilmiş ve test edilmiştir. Ayrıca, algılanan eğitim kalitesi ile lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişkide cinsiyetin ve lise mezuniyetinin rol oynayıp oynamadığı da ölçülmüştür. Sonuçlar kısmen desteklenmektedir.

Öncelikle, turizm alanının lisans öğrencileri açısından çekici gelmesi, eğitim kalitesi algısı üzerinde etkin rol oynamaktadır. Bu durum beklenti-hizmet kalitesi arasındaki bağdan kaynaklanmaktadır (Vieira, 2013). Dolayısıyla turizm bölümünü çekici olarak değerlendiren öğrencilerin, bu bölümde verilen eğitim kalitesini daha iyi görmeleri beklenen bir durumdur. Bu anlamda turizm çekiciliğini devam ettirmek, turizm eğitimi veren kuruluşlar açısından önem arz etmektedir. Bunu sağlayabilmek için sektördeki mevcut iş fırsatlarının cazip hale dönüştürülmesi (örn. maaşta rekabet) oldukça önemlidir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, yabancı dil öğrenme, yabancı kültürleri tanıma ve yurtdışında çalışma gibi motivasyonlarla (motivasyonun uluslararası deneyim boyutu) turizm eğitimi seçen öğrencilerin, verilen eğitim kalitesini daha olumlu olarak değerlendirebilecekleri görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak, yükseköğretim kuruluşlarının, turizm sektörünü uluslararası bir deneyim sunan alan olarak sunmaları önem arz etmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için yükseköğretim kuruluşlarının değişim programlarına (örn. Erasmus, Farabi), yurtdışında staj fırsatlarına ve dil derslerine ağırlık

vermeleri beklenmektedir. Bu konular, aynı zamanda bir pazarlama tekniği olarak kullanılabilir ve bu sayede öğrenci seçim potansiyeli de artırılabilir.

Bu çalışmanın en vurgulayıcı bulgusu, algılanan eğitim kalitesinin öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik eğilimlerini olumlu yönde etkilemesidir. Dolayısıyla yüksek lisans ve doktora eğitimi için lisans düzeyinde verilen eğitimin kalitesinin belirleyici bir faktör olduğu açıktır. Bu çalışmada ortaya konulan bu sonuç şaşırtıcı olmamalıdır. Çünkü lisans eğitiminde verilen eğitimi olumlu biçimde değerlendiren öğrencilerin, lisansüstü eğitimde de yüksek kalitede eğitim beklentisi olmaktadır.

Son olarak, çalışmada algılanan eğitim kalitesi ile lisansüstü eğitime yönelik eğilim arasındaki ilişkide cinsiyetin bir rol oynayabileceği görülmektedir. Özellikle, bahsi geçen ilişkinin erkekler için daha güçlü olduğu görülmektedir. Bu bulgu, mevcut rakamları desteklemektedir (YÖK, 2021). Başka bir ifadeyle kadın öğrencilere nazaran eğitim kalitesini yüksek olarak değerlendiren erkek öğrencilerin, ileride yüksek lisans veya doktora yapmaları daha muhtemeldir. Her ne kadar bu bulgunun kuruluşlar tarafından dikkate alınması gerekiyor olsa da bu konu ile ilgili daha fazla çalışmalar yapılmadan strateji geliştirmek doğru olmamaktadır.

Sonuç olarak, mevcut çalışmanın alan yazına teorik katkısı olduğu kadar, geliştirdiği önerilerle birlikte yükseköğretim kuruluşlarına da katkısı açıktır. Ancak her bilimsel araştırmada olduğu gibi, bu araştırmanın da bazı kısıt ve sınırlılıkları bulunmaktadır. En önemli kısıt, bu araştırmanın verilerinin, COVID-19'un en yoğun etkilerinin görüldüğü bir dönemde toplanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bilindiği üzere COVID-19, turizm eğitimini ve bu dönemde turizm eğitiminde öğrencilerin kaygılarını ciddi oranda arttırmıştır (Demirdelen Alrawadieh, 2021). Dolayısıyla pandeminin etkileri son bulduğunda araştırmanın doğrulanması önemlidir.

Gelecekte yapılacak çalışmalarda, lisansüstü eğitime yönelik beklentinin yanı sıra, farklı değişkenlerle birlikte (örn. sektöre ve geleceğe yönelik eğilimler) araştırmanın geliştirilmesi önemlidir. Aynı zamanda, bu çalışmada demografik olarak iki değişken test edilmiştir (cinsiyet ve lise mezuniyet durumu). Bu değişkenlerden sadece bir tanesi anlamlı olduğundan, gelecekte yapılacak çalışmaların diğer demografik değişkenler ile (örneğin öğrencinin çalışma durumu, ailede turizm sektöründe çalışan bir kişinin varlığı) teyit edilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abdullah, F. (2006). The development of hedperf: A new measuring instrument of service quality for the higher education sector. *International Journal of Consumer Studies*, 30(6), 569–581. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.2005.00480.x>
- Ahmed, I., Nawaz, M. M., Ahmad, Z., Ahmad, Z., Shaukat, M. Z., Usman, A., & Ahmed, N. (2010). Does service quality affect students performance? Evidence from institutes of higher learning. *African Journal Of Business Management*, 4(12), 2527-2533.
- Akoğlan Kozak, M. (2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 1-20.
- Akoğlan Kozak, M., & Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye'de meslek yüksekokulu turizm-otelcilik programı öğrencilerinin turizm sektörüne yönelik tutumlarının demografik değişkenlere göre değişimi: Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 9-16.
- Aktaş, H. (2017). Akademik güdülenme ile akademik özyeterlik arasındaki ilişki: İlahiyat fakültesi öğrencileri üzerine ampirik bir araştırma. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 6(3), 1376-1398.

- Ali, F., Rasoolimanesh, S. M., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Ryu, K. (2018). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) in hospitality research. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(1), 514-538. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2016-0568>
- Ali, F., Zhou, Y., Hussain, K., Nair, P. K., & Ragavan, N. A. (2016). Does higher education service quality effect student satisfaction, image and loyalty?. *Quality Assurance in Education*, 24(1), 70-94. <https://doi.org/10.1108/QAE-02-2014-0008>
- Alrawadieh, Z., & Alrawadieh, Z. (2015). The study motivations and study preferences of students majoring in hospitality and tourism management-related programs: The case of students in Jordan. *Journal of Tourismology*, 1(1), 16-30.
- Annamdevula, S., & Bellamkonda, R. S. (2016). Effect of student perceived service quality on student satisfaction, loyalty and motivation in Indian Universities. *Journal of Modelling in Management*, 11(2), 488-517. <https://doi.org/10.1108/JM2-01-2014-0010>
- Ashton, A. S. (2018). How human resources management best practice influence employee satisfaction and job retention in the Thai hotel industry. *Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism*, 17(2), 175-199. <https://doi.org/10.1080/15332845.2017.1340759>
- Ayık, Y. Z., Özdemir, A., & Yavuz, U. (2007). Lise türü ve lise mezuniyet başarısının, kazanılan fakülte ile ilişkisinin veri madenciliği tekniği ile analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 441-454.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H., & Demirel, O. N. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Bavlı, Ö. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spora başlama, bölümü seçme nedenleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 239-246.
- Calvo-Porrall, C., Lévy-Mangin, J. P., & Novo-Corti, I. (2013). Perceived quality in higher education: An empirical study. *Marketing Intelligence & Planning*, 31(6), 601-619. <https://doi.org/10.1108/MIP-11-2012-0136>
- Chang, W., Liu, A., Wang, X., & Yi, B. (2020). Meta-analysis of outcomes of leader-member exchange in hospitality and tourism: what does the past say about the future?. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(6), 2155-2173. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-06-2019-0591>
- Choi, K., & Kim, D. Y. (2013). A cross cultural study of antecedents on career preparation behavior: Learning motivation, academic achievement, and career decision self-efficacy. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 13, 19-32. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2013.04.001>
- Chuang, N. K., & Dellmann-Jenkins, M. (2010). Career decision making and intention: A study of hospitality undergraduate students. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34(4), 512-530. <https://doi.org/10.1177/1096348010370867>
- Covington, M. V. (2000). Goal theory, motivation, and school achievement: An integrative review. *Annual Review Of Psychology*, 51(1), 171-200. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.51.1.171>
- Cronin Jr, J. J., & Taylor, S. A. (1992). Measuring service quality: A reexamination and extension. *Journal Of Marketing*, 56(3), 55-68. <https://doi.org/10.2307/1252296>
- Çatı, K., & Bilgin, Y. (2013). Turizm lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 141201323-141201346.

- De Freitas Coelho, M., de Sevilha Gosling, M., & de Almeida, A. S. A. (2018). Tourism experiences: Core processes of memorable trips. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 37, 11-22. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2018.08.004>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum
- Dlačić, J., Arslanagić, M., Kadić-Maglajlić, S., Marković, S., & Raspor, S. (2014). Exploring perceived service quality, perceived value, and repurchase intention in higher education using structural equation modelling. *Total Quality Management & Business Excellence*, 25(1-2), 141-157. <https://doi.org/10.1080/14783363.2013.824713>
- Demirdelen Alrawadieh, D. (2021). Does employability anxiety trigger psychological distress and academic major dissatisfaction? A study on tour guiding students. *Journal of Tourismology*, 7(1), 55-72. <https://doi.org/10.26650/jot.2021.7.1.0003>
- Eren, R., & Aydin, A. (2020). Perceptions and attitudes of culinary students towards food and beverage industry in Turkey. *Journal of Culinary Science & Technology*, 18(5), 371-395. <https://doi.org/10.1080/15428052.2019.1640155>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Griffin, W. C. (2020). Perceptions of hospitality industry professionals and hospitality faculty on industry-academia collaborations. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 1-12. <https://doi.org/10.1080/10963758.2020.1791137>
- Gürdoğan, A. (2016). Öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörler: Ortaca örneği. *Journal of International Social Research*, 9(42).
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. Sage Publications.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115-135. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>
- İstanbulu Dinçer, F., Akova, O., & Kaya, F. (2013). Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 42-56.
- Jepsen, D. M., & Neumann, R. (2010). Undergraduate student intentions for postgraduate study. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 32(5), 455-466. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2010.511118>
- Jiang, B., & Tribe, J. (2009). 'Tourism jobs-short lived professions': Student attitudes towards tourism careers in China. *Journal of Hospitality, Leisure, Sports and Tourism Education (Pre-2012)*, 8(1), 4.
- Kahraman, O. C. & Demirdelen Alrawadieh, D. (2021). The impact of perceived education quality on tourism and hospitality students' career choice: The mediating effects of academic self-efficacy. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100333. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100333>
- Karateke, T. (2020). İLİTAM öğrencilerinin bu programı seçme nedenleri ve karşılaştıkları sorunlar: Fırat Üniversitesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 235-262. <https://doi.org/10.34234/ded.634501>

- Kim, S. S., Guo, Y., Wang, K. C., & Agrusa, J. (2007). The study motivations and study preferences of student groups from Asian nations majoring in hospitality and tourism management programs. *Tourism Management*, 28(1), 140-151. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.11.003>
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Publications.
- Korkut-Owen F., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö., & Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.
- Köşker, H., & Unur, K. (2017). Turizm lisans öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma eğilimleri üzerine bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 126-141. <https://doi.org/10.24010/soid.335098>
- Kusluvan, S., & Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21(3), 251-269. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00057-6](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00057-6)
- Latif, K. F., Latif, I., Farooq Sahibzada, U., & Ullah, M. (2019). In search of quality: Measuring higher education service quality (HiEduQual). *Total Quality Management & Business Excellence*, 30(7-8), 768-791. <https://doi.org/10.1080/14783363.2017.1338133>
- Lee, M. J., Kim, S. S., & Lo, A. (2008). Perceptions of hospitality and tourism students towards study motivations and preferences: A study of Hong Kong students. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 7(2), 45-58.
- Lee, M. J., Olds, D. A., & Lee, C. (2010). Why students choose a hospitality and tourism program: A pilot study of US undergraduate students. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(3), 20-26. <https://doi.org/10.1080/10963758.2010.10696981>
- Ma, Z., Chen, M. H., & Ampountolas, A. (2016). The effect of students' perceptions and learning approaches on the quality of hospitality financial management education. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 28(4), 169-177. <https://doi.org/10.1080/10963758.2016.1226848>
- Madera, J. M., Dawson, M., Guchait, P., & Belarmino, A. M. (2017). Strategic human resources management research in hospitality and tourism: A review of current literature and suggestions for the future. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(1), 48-67. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-02-2016-0051>
- Mahfud, T., Indartono, S., Saputro, I., & Utari, I. (2019). The effect of teaching quality on student career choice: The mediating role of student goal orientation. *Integration of Education*, 23(4), 541-555. <https://doi.org/10.15507/1991-9468.097.023.201904.541-555>
- Matthews, L. (2017). Applying multigroup analysis in PLS-SEM: A step-by-step process. In *partial least squares path modeling* (pp. 219-243). Springer, Cham.
- Memon, M. A., Ting, H., Cheah, J-H., Thurasamy, R., Chuah, F. & Cham, T. H. (2020). Sample size for survey research: Review and recommendations. *Journal Of Applied Structural Equation Modeling*, 4(2), 1-20. [https://doi.org/10.47263/JASEM.4\(2\)01](https://doi.org/10.47263/JASEM.4(2)01)
- Nadiri, H., Kandampully, J., & Hussain, K. (2009). Students' perceptions of service quality in higher education. *Total Quality Management*, 20(5), 523-535. <https://doi.org/10.1080/14783360902863713>
- O'Mahony, G. B., McWilliams, A. M., & Whitelaw, P. A. (2001). Why students choose a hospitality-degree program an australian case study. *The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(1), 92-96. [https://doi.org/10.1016/S0010-8804\(01\)90016-3](https://doi.org/10.1016/S0010-8804(01)90016-3)
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing*, 49(4), 41-50. <https://doi.org/10.2307/1251430>

- Robinson, R. N., Ruhanen, L., & Breakey, N. M. (2016). Tourism and hospitality internships: Influences on student career aspirations. *Current Issues in Tourism*, 19(6), 513-527. <https://doi.org/10.1080/13683500.2015.1020772>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Subrahmanyam, A. (2017). Relationship between service quality, satisfaction, motivation and loyalty: A multi-dimensional perspective. *Quality Assurance in Education*, 25(2), 171-188. <https://doi.org/10.1108/QAE-04-2013-0016>
- Sultan, P., & Wong, H. Y. (2013). Antecedents and consequences of service quality in a higher education context. *Quality assurance in education*, 21(1), 70-95. <https://doi.org/10.1108/09684881311293070>
- Türker, N., Uçar, M., & Ateş, M. A. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm sektörü algıları: Karabük Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 311-333.
- Ulama, Ş., Batman, O., & Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(12), 339-366.
- Unguren, E., & Huseyinli, T. (2020). The moderating effect of student club membership on the relationship between career intention in the tourism sector and post-graduate employability anxiety. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 27, 100265. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2020.100265>
- Üzümcü, T. P., Alyakut, Ö., & Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin, mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645453>
- Vieira, V. A. (2013). Antecedents and consequences of perceived value: A meta-analytical perspective. *Journal of Customer Journal Behaviour*, 12(2-3), 111-133. <https://doi.org/10.1362/147539213X13832198548210>
- Walsh, K., Chang, S., & Tse, E. C. Y. (2015). Understanding students' intentions to join the hospitality industry: The role of emotional intelligence, service orientation, and industry satisfaction. *Cornell Hospitality Quarterly*, 56(4), 369-382. <https://doi.org/10.1177/1938965514552475>
- Yazıt, H., & Demirdelen Alrawadieh (2021). Doktora düzeyinde turizm öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-9.
- YÖK. (2021). Öğrenim Düzeyine Göre Öğrenci Sayısı. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.03.2021).
- YÖK. (2021). Öğretim Elemanı İstatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.05.2021).

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers: Birinci yazar /First author %60, İkinci yazar/Second author %40.
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).

Extended Abstract

Introduction

Research suggests that labour is a crucial factor for tourism industry and therefore the need for qualified staff is increasing (Unguren & Huseyinli, 2020). It is clear that tourism education plays an important role in responding to this need. Perceived education quality can influence the future behaviour raising the need for understanding the factors that affects the perceived education quality. There is a considerable body of research examining the relationships perceived education quality and different other variables (Calvo-Poral et al., 2013; Latif, 2019). In addition, few studies have examined the relationship between students' future behaviour and students' perceptions of the tourism industry. In this vein, it is important to understand the perceived education quality to predict the future behaviour of the tourism students (Nadiri, 2009; Ma et al., 2016). However, students' motivation to choose tourism and hospitality programs, perceived education quality and intention to pursue postgraduate study in tourism yet to be systematically investigated in a comprehensive model.

The present study contributes the existing literature by considering the relationship between motivation to choose tourism education, perceived education quality and intention to pursue postgraduate study in tourism programs. Existing works focused on the impact of perceived education quality on students' motivation (Ahmed et al., 2010; Annamdevula & Bellamkonda, 2016). However, there has been little interest in the effect of the students' motivation on the perceived education quality to date. Moreover, it is pivotal to understand the impact of the motivation to choose tourism education on the future behaviour in tourism for both higher education institutions and tourism industry.

Literature Review

There is a growing body of research addressing the motivation of students for choosing tourism and hospitality education (O'Mahony et al., 2001; Kim et al., 2007; Lee et al., 2008; Lee et al., 2010; Gürdoğan, 2016). A considerable amount of research has also been published on the impact of perceived education quality on students' motivation (Ahmed ve diğerleri, 2010; Annamdevula ve Bellamkonda, 2016). Little exists however, on the relationship between the perceived education quality and students' motivation dimensions of tourism and hospitality students.

In recent years, there has been an increasing amount of research on future behaviour of tourism students (Kusluvan & Kusluvan, 2000; Baltacı et al., 2012; Üzümcü & diğerleri, 2015). These studies indicate that tourism and hospitality students mostly do not desire to work in the industry. It is important to understand the relationship between perceived education quality and intention to pursue postgraduate programs in tourism and hospitality programs in order to improve the education quality (Nadiri, 2009; Ma et al., 2016). Extensive research has also shown that there is a significant difference between the students' motivation to choose tourism education, perceived education quality, intention to pursue postgraduate study and different demographic variables (Akoğlan Kozak & Kızılırmak, 2001; Ayık et al., 2007; Baltacı et al., 2012; Korkut-Owen et al., 2012; İstanbullu Dinçer et al., 2013; Türker et al., 2016; Aktaş, 2017). However, there is no empirical evidence showing that gender and high school background can affect the relationship between perceived education quality and motivation to choose tourism education.

Method

A self-administered questionnaire was developed to collect data to test the proposed model. The population of this research consist of undergraduate tourism and hospitality students in Turkey. However, the exact number of undergraduate tourism and hospitality students is unknown (Kahraman & Demirdelen Alrawadieh, 2021). Therefore, a convenience sampling method was used to collect data. A total of 379 valid questionnaires were obtained. Partial least squares method was used to test estimation and structural model of this study. In addition, multi group analysis was used to examine the effect of gender and high school background on the relationship between perceived education quality and motivation to choose tourism education.

Findings

Before testing the structural model, the reliability and validity of the scales were examined to test the measurement model. Convergent and discriminant validity were examined. Outer loadings, AVE and CR values were examined to test the convergent validity (Hair et al., 2017). Four items of motivation scales, six items of perceived education quality scales were dropped due to the low outer loadings than 0,60 thresholds. HTMT (Heterotrait-Monotrait) values examined to test discriminant validity and all values are below the 0,85 threshold (Henseler et al., 2015). The structural model was tested with 5000 iterations bootstrapping method. As shown in Table 1, three of the five hypotheses were supported. A significant positive impact of field attractiveness on

perceived education quality was found ($\beta= 0,283, p<0,01$). Foreign experience was also having a significant impact on perceived education quality ($\beta= 0,277, p<0,01$). In addition, perceived education quality positively influenced intention to pursue postgraduate study ($\beta= 0,220, p<0,01$).

Table 1: Hypotheses Testing

	Hypotheses		β	t-Statistics	p value	Decision
H ₁	Self-Actualization → Perceived Education Quality		0,011	0,061	0,951	Not Supported
H ₂	Job Opportunity → Perceived Education Quality		0,033	0,477	0,633	Not Supported
H ₃	Field Attractiveness → Perceived Education Quality		0,283	3,818	0,000	Supported
H ₄	Foreign Experience → Perceived Education Quality		0,277	3,813	0,000	Supported
H ₅	Perceived Education Quality → Intention to Pursue Postgraduate Study		0,220	3,772	0,000	Supported

Multi-Group Analysis was used to test the effect of gender and high school graduation status on the relationship between perceived education quality and intention to pursue postgraduate study. As shown in Table 2, The sample is divided as 148 men and 231 women, and into 101 tourism high school and 278 non-tourism high school. The results show that gender variable caused a significant difference between the variables in multi-group analysis. In other words, the relationship between the perceived quality of education and intention to pursue postgraduate study varies according to gender. When the high school background variable was examined, it was concluded that the students who graduated from the field of tourism and those who graduated from non-tourism field did not cause a difference between the variables in the multi-group analysis. In other words, the relationship between the perceived quality of education and intention to pursue postgraduate study does not change according to high school graduation.

Table 2: Multi-Group Analysis

	Men n= 148		Women n= 231		Difference	
	β	p	β	p	β	p
PEQ → IPS	0,370	0,000	0,122	0,176	0,252	0,024
	Tourism n= 101		Non-Tourism n= 278		Difference	
	β	p	β	p	β	p
PEQ → IPS	0,276	0,016	0,225	0,001	0,044	0,712

Conclusion

According to the results of the study, it seems that students who choose tourism education with motives such as learning a foreign language, getting to know foreign cultures, and working abroad (the foreign experience dimension of motivation) can evaluate the quality of education more positively. Based on this result, it is important for higher education institutions to present the tourism industry as a field that offers an international experience. To achieve this, higher education institutions should focus on exchange programs (e.g., Erasmus, Farabi), internship opportunities abroad and language courses.

It is seen that gender may play a role in the relationship between the perceived quality of education and intention to pursue postgraduate study. It seems that this relationship is stronger for men. This finding supports the current statistics (YÖK, 2021). In other words, male students who perceived quality of education as higher are more likely to pursue a master's or Ph.D. degree in the future. There are still many unanswered questions about future behaviour of the undergraduate students. For future research different variables such as intention to join tourism industry can be added. In addition, only two demographic variables (gender and high school background) were tested in this study. More demographic variables such as the employment status, the involvement of a family member in the tourism industry can be also examined.